

درگاه

اون بش كونده بر نشر اولنور علم وصنعت مجموعه سی

ایکینجی سنه: اوچنجی جلد

نومرو : ۲۶

۵ مایس ۳۳۸

تاریخیات

روم مایه سی

۱

قرون اولیدن بری بحرفید ساچلاریه سولوکار کی یابیشد رق اکثریتی تشکیل ایدن ایچی و چتچی ملنک آلبن تری و آل امکی ایله طبیعتدن استحصال استدکاری ثروته اولانجه دسلاسله کوز دیکمش اولان بو مله کار ملته اخلاق معناده « سحیه » آرامق ممکن اولمادیقی کوزده رک حقیقی طبیعتلری افاده ایچون « مایه » تعیرندن دهسا مناسب برکله بولامدم . اسکی یونانیلرله بوکونکی روملر آراسنده نه درجه عرق ، حرفی و اخلاق بر قرابت اولدیفنی آنروبولوزیستلرله آتئوگرافیا تاریخ عالمیه برافوروم . بوباید بیلیم برشی وارسه اوده ایروم اسکی یونانیلرک هانکی قومه منسوب انسانلر اولدیفنی آنروبولوزی نقطه نظرندن بیان هیچ برکسه نك بولمادیقدیر . ثومانیتلره باقیلرسه آوروپا حریت و صنایع نفسه سنک بشکی اسکی یونانیلردر . عصرلردن بری دوام ایدن بو قوتی پروپاگانداک ایلاک قهرمانی انعطاف و تردیدن کادکاری بره کیمتک اوزره استابول سورلری ایچنه قابانه جق قادار اصلنه رجوع امتش دساس بیزانک سقوطندن صوکرک آوروپا به قاچهرق مظلوملر ماسکسی طاقیان متعصب روم پاپاسلریله علم و عرفانلری تروبرکار بر سیاست دینه و عرقیه آلت اخذ ایدن قسطنطنیه علامه لردیر . غربه اسلام نفرت و تعصبی ایلاک آشیلایان بو بیزانس مهاجرلری اسلامیت و بالخاصه تورکاک حفته افترا پروپاگانداسته داهای او وقتدن باشلا دیلر . بیزانک عصرلر سورن تشخ اخلاق واجتماعیسته بو اسکی روملر ذاتاً ضعیف اولان سحیه لری بسون غائب ایشیلر . یالان سوله مک ، افترا لده بولوغنی ، خاطر و خیاله کله جک دسلاسلرله دیدی قودیلر باقی بیزانس روملرینک اوتنه بری چوق ممارسه ابتدکاری شیر اولدیفنی ایچون بو روبا غاندای غرب قرون وسطا نك آتشین و دیندار محیطنده چوق خبیث بر مهارتله یانه موفق اولدیلر . هر شیدن اول ماجرا آرایان شوالیه لده دخی و جک تحت تأثیرنده بولندقلری ایچون بو پروپاگاندا لردن غربده بیزانس روملنی استلزام ایدن محذود برزمه شکل اشدی . حال بوکه لاتینلکک وضوح و حقیقی سون درست و درشت دکاسی اکثریت عظیمه سیله بوساخته سفسطه لره آلدانه جق برحاله دکادی . ذاتاً بیزانسه سحیه سزلکنک جزاسنی ورن فاتحن اول بولانیلر دکادی ؟

روما امپراطورلغنی تقلیددن باشلا یهرق قوندیفنی حاضر میرانک ثروتیهل شماره جق بر عظمت و جبروته کاصل اولدقدن صوکرک غرب کلیسایه آرقه جو برکله

افتراق قبوی کوستره رک تعصب و سلاسلتی شرقده توسیع و تحکیم اتمک ایسته ی بیزانس ؛ مشهور « آیا صوفیه » نك ششمه سیله شرق خرسیتیانلری روملاشدیرمق و بو سایده کنج و دینج اسلامیتله بهادر و غیر تورک لکک قوتی سحیه سنی قهره جق برکین و تعصب قاعه سی وجوده کتیرک ایسته دی و بونده اوزون مدت موفق کی اولدی . چونکه باشلیجه استناد کاهی خرسیتیانلغه قارشنی امت حسیاتیه متعصب کنج ، محارب و سیاستنده تجربه سز بالغان اسلاملری ایله امپراطورلک عظیم ثروتی ایدی . نته کم بیزانس بونلری ده کندیسی کی خوشنوار ، ظالم ، متعصب یایدیفنی ایچون بالقانلر الاکن سیاستله ظالمی تقریق ایدمه جک بر حالددرلر . بونلرک مدنیت هوسارینه رغماً چته و تعصب سیاستلردن واز کجه ملری هپ بیزانک آشیلا دین روم مایه سیله قابل اشاحدر . هیچ قوفادردن دینه ییلرک بیزانس رومنک مایه سی « ظلم ، اشکنجه ، قان و دسیسه » ایله بوغورولشدر .

بیزانسیلرله ک جزا باربارقلری ، بورون ، قولا ق کسه لر کوز چیقارملر ، اعدامدن مقدم اک جانغراش اشکنجه لره ذوق آلملرک حکمتی هپ روم مایه سنده در . هاله قسطنطنیه روملری بو خصوصده شیطانلره سیله کوز یاشلری دوکودره جک قادار خبیثدرلر . روملر حفته کی بو حکم عدی اولما یوب تاریخیدر . نته کم کنج لده یانچیزی زیارته کان آستیتو اعضاسندن و صوربون دارالفنون بیزانس تاریخی پروفیسورلردن « شارل دبل » ، « بیزانس » نام اثرینک (۱۵۵) نجی صفحه سنده بیزانک اک مذهب و مدنی عنصرلری اولاسی لازم کان قسطنطنیه روملرینک کندی . امپراطورلری « آندرونیق قومینوس » حفته کی اشکنجه لری باقیکز نضل تصور ایدیور : « روم ملنک مظلوم قوربانلری اوزرینه نه خاطر و خیاله کلز وحشت و اشکنجه صولتیرله آتیدیفنی هرکس معلومیدر . بو یکرحه فاجعه لردن بیا کز برثال ، یعنی امپراطور آندرونیق قومینوسک مدھش عاقبتی خاطر لاته جنم . بو اوله بر نجیه که معاصرلردن بری « بو وحشته هیچ بر انسان قلی تحمل ایده مزدی » دیدور . فی الحقیقه مخلوع حکمدار خلقک هر درلو تحقیرلرینه ترک ایدلدی . دیشلری قیرلدی ، صاقلاری و صاچلری بولوندی . وشایان دقت اولارق بالخاصه قادینلر طرفندن خنجرلرله دور تولدی . داهای صوکرک کوزلری او بولدی وهان جیریل جیلاق برحاله اویوز بر دونه ک اوزرینه ترسینه پندیریلرک قسطنطنیه س و قافرنده دولاشدیرلدی . . . (نیکتاس) ک تصویرینه نظرآ : « خلقک بر قسمی باشنه اودونلرله اورویور ؛ بر قسمی بورون دیکلرینه تره ک طیبور ؛ بر قسمی ده یوزینه جونکرلرله پدلاک قیشقیرلردی : ایچلرنده بوکرته شیش صایلا یانلر ، طاش آتالرده واردی . سرای ندیه لرندن بری مطبخدن کتیردیکی بر تجربه دولوسی خاشلار صوی حکمدارینک یوزینه

لوگدی » نهایت « هیودروم » ، [۱] کلنه رک دیکلی ایکی قازنی آراسه برقون کی باش آشانی آسیدلر . سیرجیلردن بری قلیجی آعرینه صوفه رق اولانجه قوتیه تا باغیر صافلرینه قادار طیفدی . لاتین عدنکرلر قیلجیلرینک کسکینلکنی وقیلج صالامق مهارتلری اولش جسد اوززنده تجربه ایدیلر . حتی بارام بارجه ایدلش قادورا اوزنده سیله قودوزلقلر کوصتردیلر . ایسته بو صحنه (۱۰۲) نجی عصرده یانی قومینوس خاندانیه ایچملش و ظرافتلمش بیزانسه اولیوردی .

بو قبیل مثاللرک روم تاریخنده انتهای بقدر . بولت هیئت عمومیه سیله قان ، شوت و اولوم نودر . سیاسی و دینی خصملرینه قارشنی احتراماتی تحریک ، حدی فوران ، کینی غایبان ایدیفنی دنیانک وجدان عذابی ندر بیلدین اک غدار انسانلری اولورلر .

دیندار اولمقدن زیاده خرافه پرست اولان روملر خرسیتیانلغده کندی وحشتلره افساد اتمشدر . بیزانک عصرلرجه سورن متعصب ، غدار و خرافه پرست دین تربیه سی بالنده چوق ساکن و صاف اولان شرق اسلاملری ده اک قوی و وحشتلره آلیشد . برمشدر . بونک ایچون غربک خرسیتیانلری ایله شرق خرسیتیانلغنی نه اخلاق ، نه مدنیت ، نه دهم جق و عدالت نقطه نظرندن بر برله قیاس اتمه لیدر . چونکه هر دین کی خرسیتیانلغده بشرینه خلی قیمتی معنوی مدنیتلردن بری کتیرمشدر . فقط مع التأسف بو مدنیتکده خاصه اصله سنی الشاول بوزان روم مایه سی اولشدر .

روم ، سحیه بزلکی پوزندن دکاسنی هر درلو دسیسه لره آجیق بولندیره بیلدیک ایچون بوزان دنیاده هیچ شایان اعتماد اولایان بزلت اولدق طامعشدر . روم ده بجه غریبه ، شرقده ایلاک خاطره کان « خرسزانی » ، « بالانجانی » ، « علاقی » و « خائک » در . بو وحکی ورن بته بز دکاز باقیکز عینی مؤلف بیزانس سحیه و دکاسنه ناصیل بر مثال کوستریور (۲) : « اون برنجی عصرده یاشایان میخائیلی پسه لوس بیزانک پیشدن بر دیک اک شایان دقت آداملردن بریدر . دکاسنک اوستونلکی ، تحریک وسعت ، درایتک ملایت و تنوعیه رومانک اک بوکسکارندن عد اولنه ییلر . عالمشول برنجسلس و سلاخله هر شیشی اوکرعش و هر شی حفته ده اجاله قلم اتمشدر .

معلومات کلیه سته اضمم ایدن فلاسک معلوماتی و (افلاطون) حفته کی اجتراسکار محبتله « اندا » دورینک آداملرغی آکدیرر . مراح ایله مالی وسعت قریحه سیله برنجی درجه ده بر محرر ، فوق العاده بر معلمن . مهارت و سهولته سوز سوله بن برخطب ، خوش صحت ، آجیق فکری و جوق حریرور بر

[۱] الوم « سلطان احمد مدنی » در .
[۲] « شارل دبل » ک « بیزانس » نام اثرینک (۱۵۹) نجی صفحه سندن

حکایه

صورت اول [۱]

۱۴

آدام . طالع کندیسنه سکونتلی برایشده ویا لکز علم ایچون یاشاق لطفی بخش ایتمش و سیرایدن اوزاق بولوندورمش اولسهیدی چوق خوش و مکمل بر آدام اولماسی محتلمدی . فقط سیاست بونده بوزدی . مع مافیہ بیزانسیک بو یوسکیک عالم وادیده سحیه دینلن شیدن محرومدی ؟ اوندهده روم مایه سنک الک عادی چیرکفلکاری واردی .

کندی حالدن چوق منون و مسلکندن مفتخر ، عینی زمانده صافدلانه بر غرور ابلهانهیه وحدودسبز حرملره صاحب ، شهرتی محافظه ایتمک چوق دوشگون اولان بو پروفور احوال و ایجاب ابله سراپه داخل و موقع اقتداره نائل اولجه فحیح بر آدام اولدی . یکریمی سنه لک اقبالنده درت حکمداره لاطر لای ایتدی . درعهده ایتدیکی مهم امور عالیدهده هر درلویشلری درعهدهیه آماده بولدرینی کبی بوتون مایه اصلیه سی میدانه قویه چق هر درلو دسیسه و اختلالری ارتکاب ایتمکدن اصلاً صیقلی مادی . انی لظنلر سویلر ، بلیخ مکتوبلر یازار ، فقط جبارت و مایه اخلاقیدن محروم اولدینی ایچون زمانهیه ایونی هر شیهه ترجیح ایدردی . سراپک جاذبه سی و موقع اقتدارک عظمتیه دست اولدینی اولدینی ایچون موقعی بر درلو ترک ایدمه من و کندیسنی او مقامه ایزم کوروردی . بونک ایچون هر درلو ادره نك ندیم و صاحب لکینی ایتمکده اصلاً باس کورمدهی . دسیسلر عالنک قوجاغنه آتیلش اولنله اوده بوتون خیانتیه انترقیه چی اولدی . روایتی نظراً « کندیسنک بر غرضی و فلتنک بر سلاح اولدینی بیلدیکی ایچون بونی صاعقندن بر شی یایه دینی » (۳)

۳۰ نیسان ۲۳۸

دارالفنون روحیات مملی

مصطفی شکیب

[۳] فی الحقیقه « صاعق » اشتباهی روملرک مغلوب ایدمه یه جکاری ملی بر عنعنه لریدر . منفعت تأمین ایتمک شرطیه رومک صاعقه چی شی یوقدر . م . ش سوله نمشد . فی الحقیقه سیارش اوزرینه اسکی دوستلری حقنده اتمامه لر یازدینی محققدر . آلاجه سنه اهانت ایتدیکی کیسه لره بالاخره ایجاب مصلحت کوره تسلیه و ترضیه نامه لر یازمقدن چکینزدی . الحاصل تام مناسبه دساس ، آلاق ، خسیس و سقیل بر سرای داله وونی اولدی . دینه بیلیرکه بیزانسی سرای آداملرینک الک مکمل موستره سی بونک یوسکیک بیزانسی « میخائیل یسه لوس » در . چونکه آتیق بیزانسه درکه الک یوسکیک ذکا ابله الک آلاق سحیه بر بریلده اترج ایدمه بیلیر .

— بهالی کورونهن بر حیات ! بر میریه لی ایچین لوکس اوجوز آلان بر متاعدر . دوشونکیز که کیده یاشاپوردم ، کوشکم و هیچ بر نوع مسکن یوقدی . صندالم آت ابله آراه برینه کچوردی . ترزی ابله کوملکچینک حسابلریدن و براق بک مصرفندن باشقه برشی دوشونموردم . حیالک دیکر بوتون احتیاجلری اورته حلاله تطمین بدلش اولسهده کیسه دهوقو نموردی . ضابطلره مخصوص اوطه یک اوزونانی یدی قدم قادار بیلله دکلدی ، بکاردده یوانندن داهایواندی . طریف بر صورتده قناعتکار و برهن کار اولق سفر خاندنه کی عسکرک حقیدر ، نده هرکسک نظرندنه سفر حالنده بر عسکرکرم .

رفیقہ سی باشی ساللادی ، آکلامه شدی :

— طریق نیم کبی . کوره نلر بی زنکین صانیرلردی ، بن ایشنه فقیردم . کردانی ایچی لرله اورتولو کورونجه بیلدرلردی که طاشیدیم اسارت کردانی ایدی و بن ناسل آفندی یه حاد ایدیم او کردانی داهای فضلہ اوکا عائد ایدی : ایشنه بونک قولارکز آراسنده بر فقیر قادیتم . ایچیم اولمسهده بی سه و یورسکیزیا ؟ وضعیایلی او آفشاندن اول حسابلاما شلردی .

۱۶

دوغروسی سوله یکه لازمکیزنه پیه و بلیه نك ایرادی هبسی هبسی بیک بشور فراتندن عبارتدی ، ضابطلک معاشی ایرادینی درت مثله ابلاغ ایدیلوردی ، فقط شیمیدی او معاش یوقدی . وضعیتی بولداشته آکلادی . درحال ، حیالترینی ادامه ایدیرجه ک بروطفه بوله جفندن شبهه لیموردی . لکن بو حیات نك متوسط اوله جندی . رفیقہ سی مدور اوموزلرینی سیلککک :

— زنکین اولق ، دیدی ، صانکه ندر ؟ خدمتچیلر ، نوات ، کوزل بر نهوی ؟ سه ویکلم ، بن عمرمه سروری قوروده کی رانده وولریمزده طاندم . ورانده وولره ایسه یالکز باشه ، عادی بر ابله ایلک کلیرم .

سه ویکلیسنک بو مسرتل جبارتی قارشیمنده آرتق پیه و بلیه آفاترینک اوجنده بیریکن مانعلری کورمن اولدی .

۱۷

اساساً قادینک حقیقه وارمش . پیه و بلیه نك امید ایتمیکی قادار قیسه بر زمانده هرشی دوزدهدی . مأول ایتدیکی وطفه ده ، ولایانده بیلیم هانکی بر صنای تشبیه الکتریک مهندسکی صورتنده آیاغنه کلدی . وبل فرانسی - سور - سالونده برلشدیلر . ده میرنکی بر شوک دردنجی قاننده بر سالون ، بر بک اوطه سی ، بر مطبخ ، برده اوطه اولق اوزره

مادام دو رومان او آفشام طرایبه ده کی کوشکنه دونه دی .

وایرتسی کون استانبولده بش دوللو ایدیلدی . کندیسنی ایچین دوللو ایدیلن قادین ؟ اونلده کی اوطه سنده آتیق اوزری ، آتی جابه دایتمش ، چهره چایلمش و صاب صاری کسیدش ، و فقط - ولوکه او هاملی نظری دقیقه ده آلتش کره اولوبه کیربان برتسکره کورمکده اولسون - نه کوزنه بر دایله یاش ، نده کوشکنه حیالت کله دن ... آفشامه قادار بکلدی .

پیه و بلیه کیجه لین بر حیات ، لکن بر قولی صاریلی کلدی . کندیسنی اوچ برندن چیریش ، و مختصرلردن ایکیینی اولدیره ک قادار آغیر درت فلج یارسی آچمشدی .

یکانه صاغ و سالم جیفان بوندن دولایی اولدجه غرورلانی موسیو دورومان آرزوکره زوجه سنک تصدیق سبیلله طلاق استیصال ایتمکده متلی اولدی . قادین ، اجابه نزل ایتمه شدی .

دیدی قودی چکیمز بر حاله کلش ، - داهای چاپوق دوکوشمک اوزره نذرانله استعفا ایدن - پیه و بلیه آرتق بحیره ملازمتندن انفصال ایتمش ، قادین ده آرتق مادام دورومان اسمی برافش اولدیلندن عودت یقی اولقسزین استانبولی ترک ایتدیلر .

۱۵

کندیلرینی یکی حیالترینه دوغروکوتورهن پوسته تره نك کوچوک قادینه سیده بر برلرینه صاریلش بر حاله استقباله عائد برچوق تصوراتده بولوندیلر . و بلیه ایلک اوچکه دیدی که :

— سوکیم ، اونو نماییکیز که بن بک فقیرم ، آرازمزده تقسیم ایدم جکزه شی ده بک کوچوک بر کفایتسز لک در .

رفیقہ سی ، جسور و شعله دار ، کولومسه دی . بش دوللو کیجه سی سوکلیسنی صاغ و غالب کورونجه مستغرق اولدینی مظفرانه مستی دن بری دنیاده هیچ برکفایتسز لک سعادتک بارلدا یان فلجینه دوقوناماردی . بونکله برابر حیرت ایتدی :

— سوکیم بن سزی زنکین دکله بیلله ، هیچ اوللازسه مستقل صانیردم . اوراده ، بهالی بر حیات سورور دیکیز . و بلیه کولومسه دی :

[۱] درگاه ، نوبر : ۲۵